

GUIA I MAPES D'ETAPA A ESCALA 1:40.000

SENDERS
GR
col·lecció

GRP
ANDORRA

ANDORRA

La travessa circular

ALFONS BROSEL - MANEL FIGUERA

■ Cossetània

GRP ANDORRA

LA TRAVESSA CIRCULAR

ALFONS BROSEL
MANEL FIGUERA

■ ■ Cossetània

© dels textos i de les fotografies: Alfons Brosel i Manel Figuera
© de l'edició: Cossetània Edicions i Editorial Alpina

Cartografia: Editorial Alpina

Primera edició: maig del 2022

Drets exclusius d'edició:

9 Grup Editorial / Cossetània Edicions – C/ Violeta, 6 – 43800 Valls

www.cossetania.com – cossetania@cossetania.com

Editorial Alpina, SL – C/ Princesa, 67 – 08401 Granollers

www.editorialalpina.com – info@editorialalpina.com

Impressió: Impremta Pagès

ISBN (Cossetània Edicions): 978-84-1356-192-9

ISBN (Editorial Alpina): 978-84-8090-922-8

DL T 317-2022

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Alfons Brosel i Jordà

Excursionista, escriptor, fotògraf i descobridor, és un bon coneixedor de la serralada pirinenca, ja que l'ha recorregut infinitat de vegades per tots els seus vessants. La seva passió per les muntanyes l'ha portat a sovintejar diverses zones muntanyenques, com ara els Alps, les Dolomites, l'Atlas africà, les muntanyes del País Basc, el Sistema Ibèric, els Picos de Europa, el Sistema Penibètic, els Andes argentins, la Patagònia xilena o el Nepal.

És autor d'un bon grapat de llibres, la majoria de temàtica muntanyenca, que abracen diversos territoris, com Andorra, el Ripollès, l'Alt Urgell, la vall de Benasc, el Pirineu en general o la Cerdanya, lloc on va néixer. També ha publicat llibres d'assaig i relats curts. Col·labora habitualment en diverses revistes d'àmbit cultural i muntanyenc.

Manel Figuera i Abadal

És professor de primària, de català per a adults i corrector de textos. Des del 1982 viu a la Cerdanya. És el responsable del Servei Comarcal de Català de la Cerdanya, del Consorci per a la Normalització Lingüística. Ha escrit novel·la, poesia i narració curta i ha obtingut premis literaris. El 2018 va ser guardonat amb el Premi Josep Egozcue, del Grup de Recerca de Cerdanya i l'Ajuntament de Puigcerdà, pel seu estudi sobre el parlar de la Cerdanya, i el 2020 ho va ser amb el Premi Artur Osona, de l'Associació Cultural Llibre de Muntanya, de Vic, per la guia *50 grimpades fàcils pel Pirineu català*. El que més escriu són guies d'excursions pel Pirineu, especialment de la Cerdanya i d'Andorra. És membre de l'Associació Llibre del Pirineu i col·labora en la revista *Garona-Nogueres*, del Grup Gavarres. És autor o coautor de més de 60 llibres.

El camí del Gran Recorregut del País (GRP)	7
Andorra	10
Etapa 1. Aixovall – refugi de Claror	20
Etapa 2. Refugi de Claror – refugi de l'Illa	30
Etapa 3. Refugi de l'Illa – hotel Peretol – Bordes d'Envalira.....	36
Etapa 4. Hotel Peretol – Bordes d'Envalira – refugi de Juclà	44
Etapa 5. Refugi de Juclà – refugi de la Borda de Sorteny.....	52
Etapa 6. Refugi de la Borda de Sorteny – refugi de Comapedrosa	58
Etapa 7. Refugi de Comapedrosa – Aixovall	68

Vall del Madriu

El camí del Gran Recorregut del País (GRP)

La magnitud del traçat del camí del Gran Recorregut del País (GRP) és tanta que molts muntanyencs coincideixen en afirmar que si no s'ha fet aquest meravellós itinerari no es coneix de veritat el Principat d'Andorra. Estem parlant d'un recorregut de més de 115 km i que té un desnivell acumulat que supera els 8.500 m; tot plegat per donar la volta sencera a aquest país on les muntanyes sembla que no s'acabin mai. El camí està ressenyat amb marques de pintura groga i vermella, encara que en alguns trams predominen les marques blanques i vermelles dels GR corresponents.

Hem començat el recorregut del camí del GRP al petit nucli d'Aixovall, ja que és el punt de partida habitual. No obstant això, cal dir que aquest camí es pot iniciar des de qualsevol altre lloc del Principat, en funció de les preferències de cadascú. També es pot allargar o escurçar a conveniència, encara que en aquest cas dependrà de l'estat de forma de cada caminant. Si no ho volem, tampoc no cal fer aquest sender de forma seguida o continuada, és a dir, les etapes es poden fer de manera saltjada i es poden dur a terme de la manera que nosaltres vulguem. La proliferació de refugis ens permetrà fer totes les combinacions possibles.

Una altra alternativa molt interessant és la possibilitat d'atènyer diversos cims importants del Principat aprofitant el pas per diferents colls o sectors en què els sostres d'aquestes muntanyes no ens cauen gaire allunyats. És el cas dels pics dels Pessons, Negre d'Urgell, Monturull, Cabanetes, Coma de Varilles, Estanyó, Serrera, Port Vell, alt de la Capa o Carroi, entre d'altres.

El Principat d'Andorra compta amb vint-i-sis refugis de muntanya: quatre són guardats (Illa, Comapedrosa, Sorteny i Juclà) i la resta són lliures. Tots estan perfectament equipats, adequats i conservats. Algun, com el nou refugi de l'Illa, inaugurat l'any 2017, és un exemple de refugi modern, a l'altura dels millors del Pirineu. Tot i això, no hi ha cap dubte que l'emplaçament dels refugis d'Andorra —com hem dit, la majoria, lliures— va condicionar el traçat d'aquest camí des del seu inici. Així, s'entén que el recorregut ignori alguns sectors importants de la geografia andorrana, com ara el del Pas de la Casa o dels estanys de Tristaina. La falta de refugis en aquestes zones ha resultat determinant perquè el camí del GRP deixés una mica de banda aquests racons tan bonics del Principat. Així i tot, cal dir que el camí ressegueix gairebé tot el territori andorrà i és una delícia per als amants de la muntanya. Com a curiositat, mencionem que el Govern d'Andorra va crear l'anomenat *Passaport de Refugis d'Andorra*. Es tracta d'una cartilla que es pot anar segellant a cada refugi amb un tampó. A la cartilla s'hi poden timbrar tots els refugis del Principat, els quals estan ubicats dins dels traçats del GRP, GR 11 d'Andorra, Alta Ruta Pirinenca d'Andorra i la resta de refugis del país. Els muntanyencs que tinguin tots els refugis segellats

podran sol·licitar un diploma acreditatiu que atorga i signa el ministre de Turisme i Comerç d'Andorra. El Govern d'Andorra també ha editat el *Mapa de refugis i GR a Andorra*, molt útil i entenedor, el qual es pot aconseguir a les oficines de turisme a un preu molt econòmic.

És gairebé un miracle que dintre d'un territori tan densament poblat com Andorra, precisament el més poblat del Pirineu, encara hi hagi alguna vall per la qual no passi cap carretera ni pista asfaltada apta per a vehicles. És el cas de la vall del Madriu-Perafita-Claror, un meravellós entorn que cal mirar de conservar, costi el que costi. És per això que la Unesco va declarar aquest paratge Patrimoni Mundial en categoria de Paisatge Cultural l'any 2004. La Unesco reconeixia, així, la singularitat d'aquest lloc: tot i haver estat modelat al llarg dels segles per l'acció del home per tal d'explotar-ne les riqueses naturals, l'ha sabut conservar per salvaguardar els assentaments dels pastors, els cultius en terrasses o les parets i antics senders de pedra. Cal tenir en compte que aquests espectaculars paisatges, de vessants escarpats i prats abundants, ocupen una superfície de 4.247 ha, l'equivalent al nou per cent del territori andorrà. El sender del GRP s'incorpora, més o menys, a l'altura de la meitat de la vall del Madriu; concretament en travessa tota la zona situada a més altitud. Posteriorment el sender puja fins a la collada dels Pessons a fi d'anar a trobar els estanyes i el circ lacustre homònims.

Les altituds dels cims, colls o refugis que estan indicats en aquesta guia poden variar en funció de la font que s'hagi utilitzat per reflectir-les al llibre. Nosaltres hem fet servir, principalment, les altimetries de l'Editorial Alpina, que és l'editorial que edita els plànols que acompanyen aquest treball. Naturalment hi ha altres fonts d'informació, com els plànols que publica el mateix Govern d'Andorra o altres editorials, que també són perfectament vàlides i útils. Succeeix el mateix amb els topònims: els noms dels pics, rius o llacs van canviant amb el pas dels temps per diverses raons. Hem mirat d'unificar criteris amb els noms, però sempre hi haurà algun topònim que pot variar, depenent de les fonts consultades. Pel que fa als horaris, sempre es tracta d'una qüestió controvertida, i encara més si el que hem de recórrer és un itinerari d'aquestes característiques: cada persona és un món i cadascú té un ritme a l'hora de caminar. Segurament hi ha muntanyencs que poden fer tot el trajecte del GRP amb la meitat de temps que d'altres. Però això no és necessàriament important, el més important de tot és fer el traçat i gaudir-lo plenament amb tots els nostres sentits. Nosaltres hem mirat d'assenyalar un temps que podríem anomenar estàndard, és a dir, a l'abast dels muntanyencs acostumats a caminar per tots els terrenys. Cal dir, però, que el traçat del Gran Recorregut del País, sense ser complicat ni exigent

tècnicament, sí que supera els 115 km de recorregut; per tant, cal estar preparat i mínimament entrenat per afrontar-lo. Amics caminadors i muntanyencs, us desitgem que el nostre treball us sigui d'utilitat a l'hora de dur a terme aquest preciós itinerari. Nosaltres l'hem recorregut diverses vegades per tal d'aclarir els dubtes que ens anaven sorgint sobre el terreny. També hem gaudit d'una manera especial totes les valls, els boscos, els corriols, els cims, etc., perquè teníem la il·lusió i el convenciment de pensar que aquest llibre, a part de ser-vos útil, us agradaria.

Pujada al pic d'Enclar

